

GRØNLAND – set fra en sikkerhedspolitisk synsvinkel

Af Jørgen Taagholt

Præsenteret ved Sikkerhedspolitisk Seminar om Udviklingen i det Arktiske Område
23. marts 1981 i Holte, arrangeret af Det Udenrigspolitiske Selskab

Danmarks historie bærer mange tunge minder om fejder og krige. II. Verdenskrigs gru har vi på relativt nært hold, og i en usikker tid er sikkerhedspolitik et centralt emne for den danske befolkning.

Gennem århundreder har grønlænderne kæmpet en kamp på liv og død mod en hård og ubarmhjertig natur, og den eskimoiske befolkning i Grønland er flere gange bukket under i kampen mod naturkræfterne, hvorefter ny indvandring senere har resulteret i bosættelser. Men karakteristisk er det, at den grønlandske befolkning aldrig har været i krig.

Det er også karakteristisk for eskimoerne, at deres sprog er rigt udviklet med hensyn til at beskrive det miljø, de befinder sig i, og er således i mange henseender meget rigere end det danske. Det er imidlertid også karakteristisk, at det eskimoiske folk, som bl. a. anført af den tidligere grønlandske radiofonichef, nuværende EF-parlamentsmedlem Finn Lynge i sin bog »Tanker i et Bulldozerspor«, har en uudviklet abstraktions-evne, og at sproget er fattigt på ord til at

beskrive abstrakte begreber. For grønlænderen i dag er sikkerhedspolitiske spørgsmål meget abstrakte og ligger fjernt i periferien i den daglige politiske debat. Dette er måske grunden til, at det efter grønlandsk ønske er en dansker og ikke en grønlænder, der i dag søger at redegøre for den sikkerhedspolitiske situation i dag i og omkring Grønland.

Gennem mere end 200 år har Danmark i Grønland udøvet en markant isolationspolitik, der i mange henseender har været medvirkende til at bevare den oprindelige grønlandske fangerkultur frem til vort århundrede, samtidig med at der i Grønland langsomt er gennemført en boglig skoleuddannelse.

Til trods for manglende forståelse og respekt for gamle kulturtraditioner er kolonitiden – selv set med grønlandske øjne i dag – at karakterisere som en fredelig udviklingsperiode med stigende raceblanding, og hvor den danske administration nærrede stor beundring for den højtudviklede grønlandske fangerkultur. Finn Lynge bruger i sin bog »Tanker i et Bulldozerspor« familie-billedet, og jeg tror, vi kan beskrive

Thule Air Base.

(Fot.: Jørgen Taagholt).

denne tid som en barndomsperiode, hvor barnet vokser op i beskedne kår, men i tryghed og hengivenhed overfor forældrene, og hvor forældrenes autoritet aldrig er draget i tvivl, men hvor forældrenes sympati og kærlighed også har resulteret i et grundfæstet tillidsforhold mellem grønlænderne og den danske administration.

Sikkerhedspolitik set var forholdene i Grønland i koloniperioden meget enkle, idet Danmark helt op til 1940 oprettholdt den meget markante isolationspolitik, således at såvel landet som dets befolkning i praksis var beskyttet mod kontakt med omverdenen, og Grønland var med sin isolerede beliggenhed helt udenfor stormagternes interesseområder, og den primitive sikkerhedspolitiske

opgave var at sikre dansk suverænitet over hele Grønland. Hertil har den store danske videnskabelige aktivitet i Grønland haft afgørende betydning.

Under II. Verdenskrig fik Grønland imidlertid på grund af den teknologiske udvikling pludselig en strategisk placering. I 40'erne rådede man ikke over fly, der kunne krydse Atlanterhavet uden mellemlanding, hvorfor amerikanerne oprettede flere flybaser i Grønland, og meteorologiske observationer fra det arktiske område var af vital betydning for de krigsførende magter.

Verdenskrigen afløstes af den kolde krig – konfrontationen mellem USA og Sovjetunionen – der resulterede i opbygning af det strategiske amerikanske flyvevåben. Da den korteste rute fra Ame-

I Godthåb – som i mange andre byer – præger boligkarreer i dag bybilledet.

(Fot.: Jørgen Taagbolt, febr. 1981).

rika til Sovjetunionens industricentre går over det arktiske område, fandt der i Grønland i stedet for en afvikling af baseaktiviteterne efter krigen en udbygning sted bl. a. med oprettelse af Thule Air Base i 1952 samt oprettelse af store strategiske varslingsystemer.

Disse forhold forårsagede en koncentreret teknisk indsats i det arktiske område, – en indsats hvis resultater viste, at det var teknologisk muligt at opbygge et moderne industrisamfund selv i det højarktiske område med deraf følgende interesse for at udnytte dette område.

I Grønland voksede efter verdenskrigen et lokalt ønske om at åbne landet efter kolonitidens isolationspolitik og lade Grønland få glæde af den teknologiske udvikling, som verdenskrigen havde

givet grønlænderne anledning til at følge på nært hold som tilskuere.

Det var således både efter dansk og efter grønlandsk politisk ønske, at der i 50'erne og 60'erne blev iværksat et stort udviklingsprogram baseret på en positiv, ansvarsbevidst dansk holdning. I dag må vi nok indrømme, at ønsket om hurtigt at se resultater kombineret med manglende viden og erfaring om forudsætningerne for opgavens løsning har haft visse uheldige følger. En harmonisk og moderat udviklingstakt tilpasset mulighederne for at inddrage grønlænderne i projektets praktiske gennemførelse ville nok have været at foretrække.

Den politiske holdning i Grønland er igennem de seneste 10 år blevet mere bevidst, – mens tidligere valg til lands-

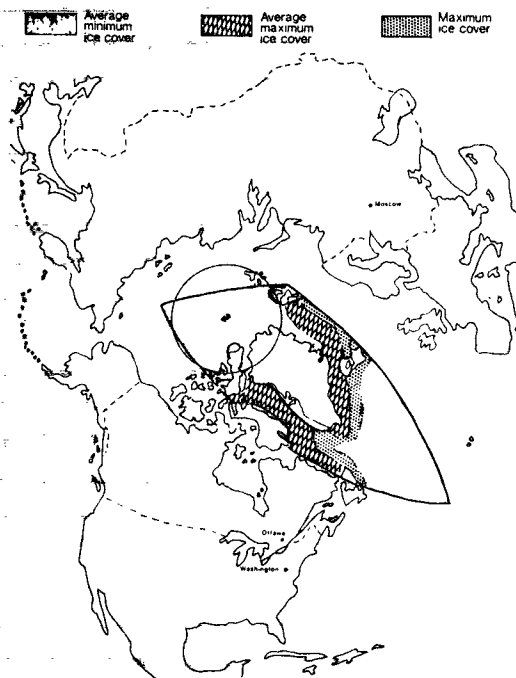
rådet var præget af personlige stemmer, er der gennem de senere år sket en egentlig partidannelse. I det nuværende landsting er kun to store partier: Siumut og Atassut repræsenteret, – partier der begge går ind for hjemmestyret og for rigsfællesskabet med Danmark.

Skal man atter anvende familie-billedet, kan Atassuts forhold til rigsfællesskabet karakteriseres ved et kærlighedsægteskab, hvor Siumuts holdning kan karakteriseres ved fornuftægteskabet.

I efterkrigsårene har det arktiske område i stigende grad været i fokus dels på grund af dets rigdom på ressourcer, hvis udnyttelsesteknologi vi i dag er ved at kunne beherske, og dels på grund af beliggenheden ud til Nordatlantenhavet, der på grund af udbygningen af den sovjetiske nordflåde i stigende grad er kommet i fokus.

Sovjetunionen er verdens største land og omfatter et landareal på 22 millioner km², hvoraf ca. 1/4 ligger nord for polarcirklen. Sovjet er samtidig den stormagt, der geografisk set er mest isoleret, kun med adgang til åbent hav gennem snævre danske stræder, gennem Bosporusstrædet og ved Stillehavet også begrænset i bevægelsesfrihed af den japanske ørække. Kun langs den sovjetiske nordkyst er der fri og åben adgang til Polhavet over en ca. 8.000 km lang kyststrækning, hvor den varme Golfstrøm giver åbent hav året rundt ved Kola-halvøen med deraf følgende naturlig opbygning af den sovjetiske nordflåde, der i dag er langt den største af USSR's 4 strategiske flåder, omfattende ca. 70 % af den sovjetiske strategiske ubådsflåde.

SS-N-6 Inner Contour for all North American and West European Targets

Det indtegnede område omkring Grønland angiver de strategiske, sovjetiske U-bådes potentielle operationsområde, hvorfra et vilkårligt mål i Nordamerika eller Vesteuropa kan nås. (Kilde: Harriet Critchley).

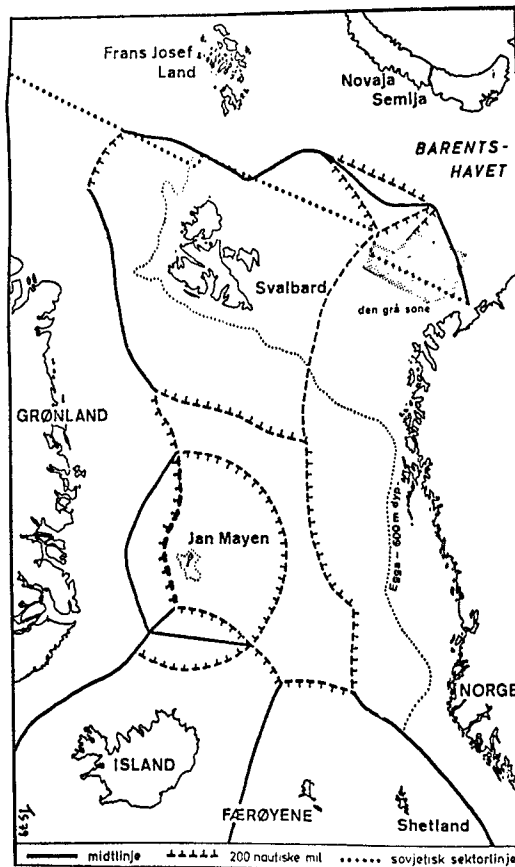
Denne store sovjetiske nordflåde er nok den væsentligste faktor for nordområdets fremtidige store strategiske betydning.

For Grønland – som for alle andre områder i verden – gælder, at sikkerhedspolitiske forhold ikke alene er begrænset til spørgsmål om militære alliancer, styrker eller udrustning, men i høj grad har relation til en række vigtige almene forhold som områdets geografi, transportforhold og ressourcer – såvel menneskelige, økonomiske som materielle – samt til handelsaftaler, erhvervsforhold og sociale forhold, – altså områder der ligger indenfor det grønlandske hjemmestyre.

Udenrigspolitiske anliggender har hidtil været grønlænderne totalt fremmede, men hjemmestyret, og dermed den grønlandske befolkning, må i dag, selv om udenrigs- og forsvarspolitik er et rigsanliggende, tage stilling til en række spørgsmål af international betydning f. eks. i relation til det erhvervmæssige fiskeri og havret. Grønlandske og danske politikere og embedsmænd arbejder i dag sammen ved internationale forhandlinger for at varetage grønlandske interesser. Dette arbejde tilfører det dansk/grønlandske samarbejde en ny dimension, således at forstå, at mens grønlænderne og danskere før sad på hver sin side af forhandlingsbordet, støtter man i dag hinanden ved de internationale konferencer.

For tiden føres der f. eks. forhandlinger mellem statslige og civile canadiske myndigheder og tilsvarende danske og grønlandske i forbindelse med canadiske planer om transport af flydende naturgas fra de arktiske canadiske øer via grønlandske farvande til brugercentre i syd.

Det grønlandske samfund opfatter det canadiske Arctic Pilot Project som en trussel mod miljøet og de lokale fangersamfunds interesser på samme måde som canadierne i 1968 opfattede de amerikanske forsøg med tankskibet Manhattan som en trussel mod det højarktiske miljø. Det er derfor væsentligt, at en række miljømæssige undersøgelser iværksættes for at belyse projektets konsekvenser for det grønlandske havmiljø og for de nordgrønlandske fangersamfund, — herunder en vurdering af alternative sejlruiter, forinden man fra

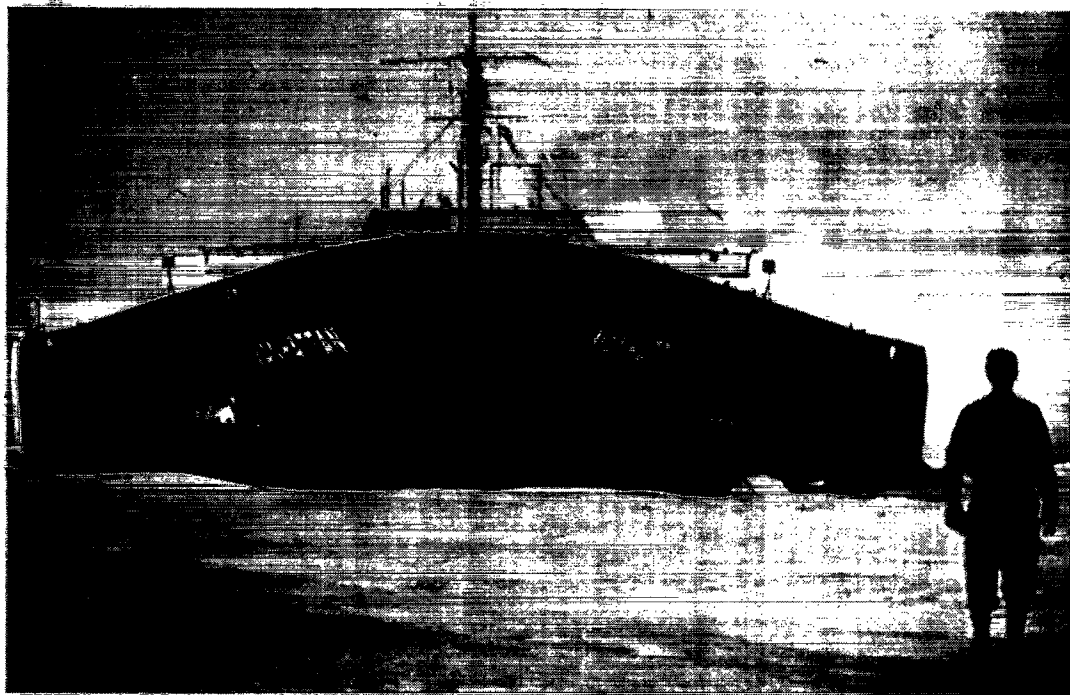

Angivelse af »midtlinier«, »200 sømils linje« samt »sovjetiske sektorlinjer« i det nordlige Atlanterhav. (Kilde: Finn Solliø).

dansk/grønlandsk side giver tilslutning til projektet.

Udvidelsen af de grønlandske fiskerizoner har haft væsentlig betydning i Grønland og har stillet store krav til den danske fiskeriinspektion, der varetages af det danske Forsvar.

Det danske Forsvar har gennem mere end 250 år været aktivt i Grønland bl. a. i forbindelse med løsning af specielle undersøgelser samt kortlægnings- og transportopgaver, men først efter oprettelsen af Grønlands Marinekommando i Godthåb i 1946 for at markere dansk

Det amerikanske tankskib SS Manhattan gennemsejlede i 1968 Nordvestpassagen.

(Fot.: Charles Swithinbank).

suverænitet etablerede Forsvaret sig på helårsbasis i Grønland.

Grønlands Kommando, der nu er hjemmehørende i Grønnedal, varetager – udover visse nationale militære planlægningsopgaver – overvågning af territoriet, søredningstjeneste samt nævnte fiskeriinspektion, der vel i dag beslaglægger størstedelen af ressourcerne. Herudover varetager Forsvaret forundersøgelsesinspektion, søopmåling, støtte til videnskabelige undersøgelser, isrecognoscering, navigationsservice samt forsynings- og transporttjeneste. Egentligt militært forsvar af Grønland er kun muligt baseret på bilaterale aftaler mellem Danmark og USA, men heller ikke USA opretholder i dag egentlige militære styrker eller udrustning i Grøn-

land, og i Grønland er der som i det øvrige Danmark i overensstemmelse med dansk udenrigspolitik ikke stationeret atomvåben.

Forsvaret spiller i højere grad en integreret rolle i den grønlandske hverdag end tilfældet er i Danmark, og fra grønlandsk politisk side har der flere gange været tanker fremme om at indføre en grønlandsk samfundspligt, hvor unge grønlændere skulle bidrage til løsning af flere af de nævnte nationale opgaver. Gennem flere år har der været mulighed for unge grønlændere for at aftjene en frivillig værnepligt i Grønland, en tjeneste, der også har vist sig som en glimrende efteruddannelse for unge grønlændere. Denne mulighed, der kræver ekstra ressourcer til Forsvaret, er dog

Inspektionsskibet Ingolf i Grønnedal vinteren 1980/81.

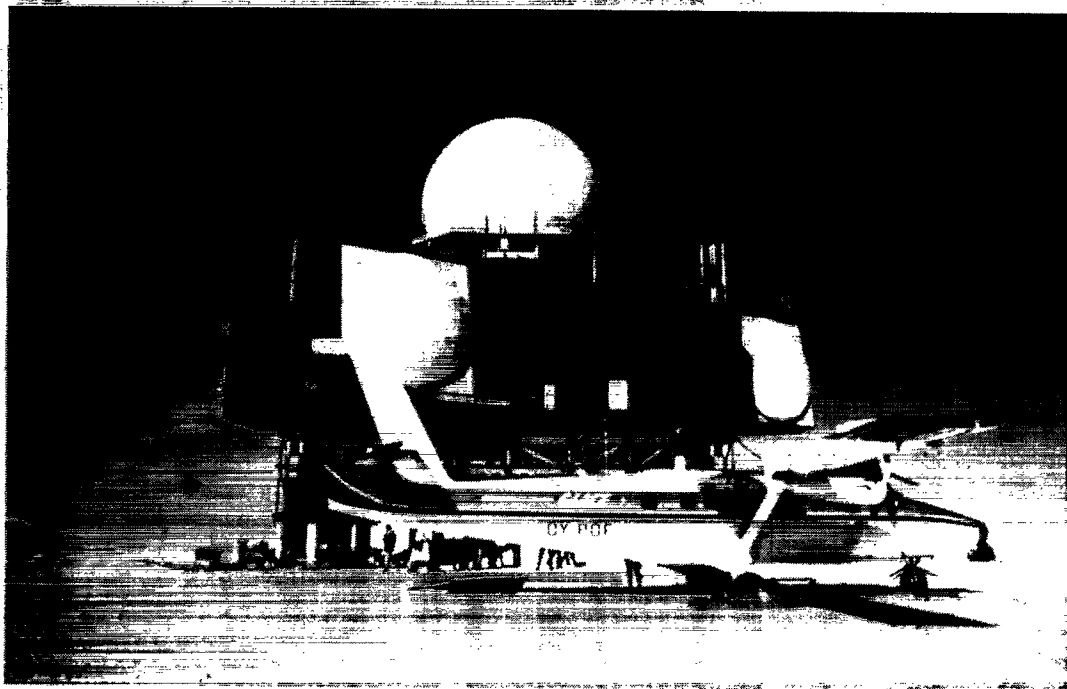
(Fot.: H. V. Hansen).

ikke åben i dag, men unge grønlændere kan på lige fod med unge danske vælge en uddannelse indenfor Forsvaret, og hvis de økonomiske muligheder sikres, er Forsvaret positivt overfor en genoptagelse af uddannelse af frivillige grønlændere i Grønland.

For varetagelse af de grønlandske opgaver har Forsvaret i dag ud over Grønlands Kommando i Grønnedal, der disponerer over flere inspektionsskuttere og et eller to inspektionsskibe udstyret med helikopter, en »Luftgruppe« i Sdr. Strømfjord, der med et transportfly af typen C130 varetager farvandsovervågning og fiskeriinspektion samt løser en række transportopgaver. Herudover har den militære slædepatrolje SIRIUS hovedkvarter i Daneborg i Nordøstgrøn-

land, hvorfra der foretages inspektion i hele Øst- og Nordgrønland støttet af den militære base Station Nord, der efter 1975 har været bemanded af det danske forsvar. Herudover findes de amerikanske forsvarsområder ved Sdr. Strømfjord, hvor lufthavnen er delt i en civil dansk og en militær amerikansk del, samt forsvarsområdet ved Thule AB, der også tjener som lufthavn for Thule-distriktet.

I tilknytning til forsvarsområderne findes ved Thule AB det meget store radaranlæg BMEWS og tværs over Grønland fra Holsteinsborg til Kulusuk radarkæden DEW line med ialt 4 radarstationer på Grønland. De grønlandske radarstationers militære betydning må nok anses som aftagende på grund af

Radarstationen DYE III 2.700 m o. havet på toppen af indlandsisen.

(Fot.: Jørgen Taagholt, aug. 1979).

den strategiske og teknologiske udvikling, men BMEWS-stationen spiller en vigtig rolle som »space trafic control center«, hvor der holdes rede på de mange tusinde satellitter og raketdele, der i øjeblikket kredser omkring jorden.

Landsstyrets formand Jonathan Motzfeldt har under besøg i USA givet udtryk for stor forståelse for disse militære installationer i Grønland, der først og fremmest tjener overvågningsopgaver og som bifunktion tjener det grønlandske samfund som vigtige indfaldsveje for den civile lufttrafik.

Men Grønland og den grønlandske befolkning står i dag på tærsklen til en proces, der skal transformere samfundet til et grønlandsk Grønland. Dette indebærer, at man må stoppe op på en række

områder og med kritisk sans og forståelse beskytte de traditionelle erhverv i fangerområderne, idet det er væsentligt at erindre, at det grønlandske fangererhverv repræsenterer en meget højt udviklet fangerkultur, der gennem århundreder har nået et stade, vi i dag finder f. eks. i Thule-befolkningens klæde- og rejseteknik eller i åbentvandsbyernes kajak. Samtidig med at man fra grønlandsk side vil søge at bevare den grønlandske fangertradition, understreges imidlertid fra grønlandsk side også nødvendigheden af, at Grønland udbygger det produktive erhverv og selv varetager de erhvervsmæssige og administrative opgaver.

Dette medfører et ønske om, at udøvelsen af mange af de opgaver, de ca.

8.000 danskere i Grønland har varetaget i forbindelse med løsningen af administrative, erhvervsmæssige og kulturelle opgaver i Grønland, i de kommende år overtages af grønlænderne selv som et led i deres naturlige ønske om at skabe selvrespekt og ligeværdighed i relation til den øvrige danske befolkning.

Skal der skaffes beskæftigelse til den voksende befolkning, er det tillige nødvendigt at engagere sig i en industriel aktivitet i de nye bysamfund, der er opbygget omkring det industrialiserede fiskeri og forsøge at opbygge et kommende mere differentieret erhvervsliv.

Der er i Landsstyret en positiv ansvarsbevidst holdning til en udnyttelse af de potentielle grønlandske naturres-

sourcer, specielt indenfor energisektoren, hvor der i disse år ofres store beløb på forundersøgelser med henblik på udnyttelsen af kulforekomsterne på Nugsuaq, den grønlandske vandkraft og eventuelle olie- og naturgasforekomster.

I denne forbindelse spiller Grønlands forsyningssikkerhed under en krise eller en konfliktsituation tillige ind. Grønland var relativt heldigt stillet ved krigsudbruddet i 1940, men i dag efter de sidste årtiers voldsomme tekniske udvikling er det grønlandske samfund særdeles sårbart og totalt afhængigt af import af olie udefra og således væsentlig mere afhængig af forsyninger udefra end i 1940.

De grønlandske mineraler, eventuelt

KGH's fiskefabrik i Jakobshavn.

(Fot.: Jørgen Taagholt, aug. 1979).

kombineret med lokale energiforekomster, spiller en væsentlig rolle både internationalt og internt i Grønland:

- Internt f.eks. i forbindelse med beskæftigelsesproblemerne, idet det er en kendsgerning, at de såkaldte naturlige fiskeri- og fangererhverv ikke kan føde den stærkt stigende befolkning, hvorfor – ønsket eller ikke ønsket – nye erhvervsaktiviteter nødvendigvis må igangsættes, såfremt man vil undgå en meget stor arbejdsløshed.
- Internationalt fordi der i Grønland findes særdeles vigtige metaller, der finder anvendelse som legeringsmaterialer ved avanceret stålproduktion. Som eksempel kan blot nævnes, at nok er de grønlandske kromforekomster beskedne, bedømt i global målestok, men faktisk er de de største forekomster indenfor NATOs område. Disse kromforekomsters eventuelle betydning understreges af, at over 95 % af den ikke-kommunistiske verdens øvrige reserver af dette vigtige legeringsmetal findes i Sydafrika og Zimbabwe, d. v. s. lande som på længere sigt næppe kan betegnes som forsyningssikre.

Hvad enten disse ressourcer – i forståelse mellem det grønlandske Landsstyre og den danske regering – kommer til udnyttelse eller ej, har disse ressourcer, og specielt energiforekomsterne, en væsentlig sikkerhedspolitisk betydning.

Skulle energiforsyningssituationen i Danmark og Europa udvikle sig til at blive virkelig kritisk, kan det dansk-grønlandske forhold blive sat på en hård prøve, såfremt udnyttelse af eventuel

konstaterede store grønlandske energiresourcer bremses af grønlandsk veto. En eventuel uoverensstemmelse mellem det grønlandske landsstyre og det danske folkestyre kunne virke udfordrende på Sovjetunionen og friste til sovjetisk indblanding i interne danske anliggender.

Men som det også er fremført fra grønlandsk side, kræver en udnyttelse enorme investeringer af såvel penge som personel og dermed ressourcer udefra med deraf følgende afhængighed. Skulle, som et hypotetisk eksempel, udnyttelsen af uhyre grønlandske olieforekomster med deraf følgende store indtægter virke fremmende på separatistiske tendenser i Grønland, ville Grønland – og ikke specielt Danmark – sikkerhedspolitisk set virkelig komme i vanskeligheder. En selvstændig suveræn grønlandsk stat med store energiresourcer vil være et fristende aktiv for supermagterne, og USA vil, jævnfør Monroe doktrinen, næppe acceptere, at anden europæisk magt overtog ansvaret for Grønland.

Den sandsynlige udvikling i forbindelse med udnyttelsen af de grønlandske ressourcer vil dog være en langsom, kontrolleret udviklingstakt iværksat i forståelse mellem landsstyret og det danske folkestyre og i naturlig overensstemmelse med den grønlandske befolknings solidaritetsfølelse, hvor afhængighed af energimport på længere sigt ikke er forenelig med restriktioner i forbindelse med udnyttelse af landets egne energiresourcer. Men hele dette kompleks stiller store krav til den grønlandske befolkning og de grønlandske politikere såvel

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber

PRESSE- OG
INFORMATIONSKONTOR:
Gammel Torv 4/6
Postbox 144
DK-1004 København K
Telefon 01-14 41 40
Telex 16402

ef
nyt

Den 20. maj 1981

Grønlands Hjemmestyre
får 46 millioner kroner
fra EF's Socialfond

Ialt får Grønland 58,3 mill. kr. . Det øvrige Danmark får
31,7 mill. kr. fra Socialfonden.

EF-pressemeddelelse, hvorefter det fremgår, at det grønlandske hjemmestyre ved den første udlodning i 1981 har fået tildelt 58,3 mill. kr. fra EF's Socialfond.

hvad angår faglig indsigt, overblik, mod som besindighed.

I og omkring Grønland foregår en stigende dansk og international forskningsaktivitet, – fra dansk side domineret af de store danske statsinstitutioner omfattende Grønlands Geologiske undersøgelser, Grønlands Fiskeriundersøgelser, Geodætisk Institut og Meteorologisk Institut. Herudover gennemføres imidlertid hvert år ca. 100 videnskabelige ekspeditioner til Grønland – over halvdelen heraf udenlandske – og mange af disse omfatter forskningsaktiviteter af direkte betydning for det grønlandske samfund, f. eks. i relation til klimaudviklingen og til miljø og forureningsproblematikken. Med udgangsbasis i Grønland gennemføres i disse år i et internationalt

samarbejde undersøgelser i Polhavet nord og øst for Grønland omfattende bl. a. marinbiologiske undersøgelser, geofysik og fysisk og kemisk oceanografi. Alle disse undersøgelser koordineres gennem Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland.

I 1972 blev Grønland sammen med Danmark medlem af det europæiske fællesskab, men med erhvervelse af den frihed og det ansvar, som hjemmestyret har medført, har man i stigende grad følt direktiverne fra EF som snærende bånd, der synes uforenelige med det lokale selvstyre. Der er derfor i Grønland i dag stærke kræfter i gang, – ikke specielt for at få Grønland ud af EF, men for at få EF ud af Grønland. Ansvarlige grønlandske politikere opfatter det som deres

vigtigste opgave at sikre en værdig udtræden af EF på grundlag af associeringsaftaler f. eks. efter norsk model. Den økonomiske støtte til erhvervsudvikling, som man hidtil har modtaget fra EF, samt de store investeringer der skal til, såfremt de grønlandske ressourcer fremover i højere grad skal udnyttes for at skabe et sundere og mere differentieret erhvervsliv, ja, de beløb regner man fra grønlandsk side med at kunne skaffe på anden måde, eksempelvis fra Alaska, hvor Alaskan Land Claim Act og Royalty har givet den lokale befolkning endog meget store indtægter. Disse penge administreres imidlertid af bankfirmaer i USA efter almindelige forretningsprincipper for risikovillig kapital,

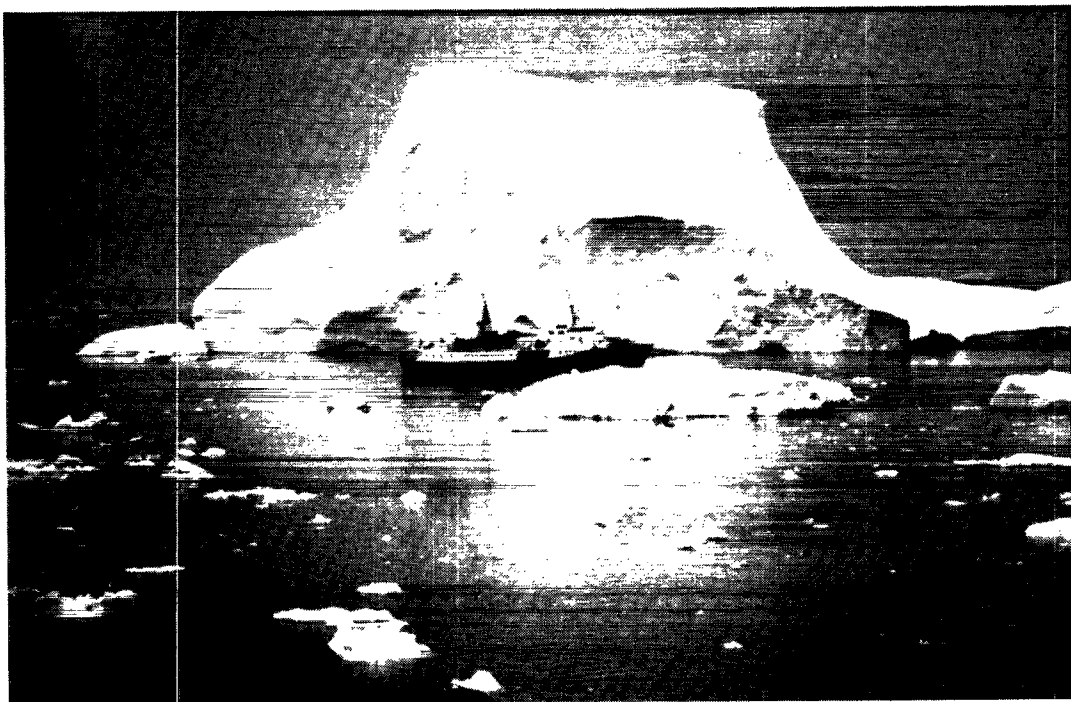
og der er stor international kapital efterspørgsel.

Fra grønlandsk side regnes tillige med mulighed for indtægter gennem udstedelse af fiskerilicenser. Blandt de nationer, der traditionelt har haft interesse for fiskeri i det grønlandske område, kan nævnes Færøerne, Norge, Tyskland og Sovjetunionen. Mens Færøerne næppe har økonomisk baggrund for at betale afgifter, der kan kompensere tab ved eventuel udmeldelse af EF, er det et spørgsmål, hvorledes de øvrige, eller eventuelt andre nationer, vil forholde sig. Sovjet har gennem sin industrielle aktivitet på Svalbard vist, at tilstedeværelsen dér er politisk motiveret, idet kulproduktionen på Svalbard betyder

Den aktive havn i Jakobshavn.

(Fot.: Jørgen Taagbolt, aug. 1979).

*KGH's ruteskib MS Disko i Diskobugten. Isfjeldet bag skibet når en højde på ca. 175 m o. havoverfladen.
(Fot.: Jørgen Taagbolh, aug. 1979).*

underskud for Norge og et endnu større underskud for Sovjet. Politiske interesser for at legalisere tilstedeværelsen i grønlandske områder kunne friste Sovjet til at give økonomisk urealistiske tilbud til det grønlandske samfund, og det vil sætte Grønland i en vanskelig situation, hvor den vestlige verden – incl. EF – må være parat til at bære et ansvar for, at en sådan uønsket sovjetisk tilstedeværelse i Grønland undgås.

Det er på den anden side klart, at Grønland, som vi har set det i andre geografiske områder, – ikke fra den ene dag til den anden magter selv at overtage ikke alene ansvaret for, men også udøvelsen af alle de komplicerede opgaver, et moderne samfund stiller krav om. Der er fortsat behov for hjælp ude-

fra – såvel økonomisk som fagligt, og det vil i de kommende år blive stærkt nødvendigt, at der balanceres på en måde, der ikke skaber indtryk af, at Grønland er under formynderskab af en ydre magt, hvad enten dette skulle være Danmark, EF eller internationale kapitalinteresser. Skal Grønland fortsat være en del af det danske rige, er det nødvendigt at bevare og bevidstgøre følelsen af det mulige i samtidig både at være grøn-lænder og dansker.

Samtidig er der en naturlig udvikling i gang med en snævrere kontakt mellem eskimoer i Alaska, Canada og Grønland, som det f. eks. er manifesteret ved de afholdte Inuit Circumpolar Conferences. Disse konferencer er udtryk for et snævert kulturelt samarbejde med naboer og

frænder i vest sideordnet med det frugtbare dansk/grønlandske kulturelle samarbejde. ICC har imidlertid skadet egne interesser ved at give udtryk for markante udenrigspolitiske synspunkter af mere idealistisk end realistisk art med risiko for at skabe mistillid til ICCs kulturelle arbejde.

Der er ligeledes af naturlige erhvervs-mæssige grunde en stigende kontakt mellem de såkaldte nordatlantiske områder: Færøerne, Island og Grønland, ligesom et mindretal i Grønland – der dog er så lille, at det ikke har fået nogen politisk repræsentation – ønsker Grønland som en suveræn selvstændig stat.

Fra norsk side fremføres til tider det uheldige i, at Grønland ved freden i Kiel i 1814 ikke blev tilknyttet det norske rige, fordi der er langt større interessefællesskab mellem norsk og grønlandsk erhvervsliv f. eks. indenfor fiskeri, fåreavl og rensdyrhold. Fra grønlandsk side føler man imidlertid, at netop den karakteristiske danske erkendelse af, at det er grønlænderne, der besidder ekspertisen indenfor jagt og fangst, har givet det tillidsfulde samarbejde som importeret norsk bedreviden næppe ville kunne have befordret.

Grønlænderne er med rette stolte af deres land og deres arv, og denne stolthed skal have lov til at komme til udtryk også selv om den måtte indeholde små strøg af nationalisme. Som anført fra grønlandsk, politisk side vil der nok vedblivende være venskabsbånd med etniske frænder vest for Grønland, medens Danmarks fredelige kolonisering og store kulturelle indvirkning samt raceblandingen gennem mere end 250

år har skabt en familiebinding, der ikke kan brydes. Der er i Grønland en voksende forståelse for, at man i Grønland ikke står overfor at skulle tage stilling til uafhængighed. Det er snarere et spørgsmål om at vælge sin afhængighed. Som partner – eller teoretisk mulige kilder – til økonomisk og menneskelig assistance for det nye grønlandske hjemmestyre noterer det grønlandske EF-parlamentsmedlem Finn Lynge sig følgende 4 muligheder: Danmark – EF – Nordamerika og Sovjetunionen. Finn Lynge giver efter min opfattelse selv svaret: » – i Nordamerika har grønlænderne deres venner, i Danmark deres familie, og efterhånden som et familiemedlem vokser op, opstår der naturligt uoverensstemmelser. Men i åben og tillidsfuld familieatmosfære vil løsningen af sådanne slutteligt medvirke til at styrke familieforholdet«.

Den sikkerhedspolitiske situation i Grønland i de kommende årtier afhænger i høj grad af den teknologiske udvikling samt af den udenrigspolitiske og indenrigspolitiske udvikling. Mens man i Grønland ikke har megen indflydelse på de to første forhold, er stabile indenrigspolitiske forhold af væsentlig betydning og er et forhold, som det grønlandske hjemmestyre har indflydelse på. Men at skabe stabile forhold er vanskeligt i et samfund, der står midt i en transformeringsproces, og hvor det demokratiske system ofte stiller urealistiske forventninger eller krav om opnåelse af uopnåelige resultater, hvor emotionelle ønsker om at overtage flere nye krævende sagsområder er i konflikt med det praktisk overkommelige. Der er

Landstingssalen i Godthåb.

(Fot.: Jørgen Taagholt, febr. 1981).

i dag behov for besindighed, balancegang, slid og antagelig også afsavn.

Opgaven kan synes håbløs, men der er dog i den grønlandske mentalitet en række egenskaber, der giver basis for en vis optimisme. Grønlænderne er af natur fredelige, socialt meget bevidste, lidet aggressive og med en meget veludviklet sans for humor, – egenskaber der alle er væsentlige og værdifulde i den aktuelle situation. Selv om der i dag i Grønland er stærk kritik af såvel det danske styre som af de lokale politikere og embedsmænd, så har det grønlandske hjemmestyre en massiv opbakning fra den loyale og autoritetstro grønlandske befolkning, og det uanset om en Jonathan Motzfeldt eller en Lars Chemnitz står ved roret.

Det er mit håb, at den danske befolkning vil forstå, at et nyetableret grønlandsk landsting ikke kan forventes at kunne løse alle de mangeartede og ofte komplicerede opgaver ideelt og uden fejl. Det er meget vigtigt, at også vi evner at acceptere de fejl, der uundgåeligt vil blive begået i det grønlandske politiske system.

Det er ligeledes mit håb, at landsstyret må evne – sideordnet med den uundgåelige tekniske udvikling – at bevare respekten for den eskimoiske kulturarv og derigennem sikre stabilitet for den grønlandske befolkning, så den kan leve en tilværelse i velovervejede balance mellem nyhvervet teknisk kunnen og traditionelle fangerfærdigheder.